

ernstigen, die partij, wanneer ezwaren recht beginnen dan te geven. materiële naar gouden ver- ke, ook in het riele ver be- en is om een belt men daar- lijke. laatste soort rogram als de et.

we thans een rede ontstaan, waarschijnlijk

gekomen, dat rlijke is eerst d uitdrukt, geleerd om in bede, om ons laten volgen:

omkeering van n een tijd als st de aandacht

rst. g st.

k te bedenken, inner op ons natuurlijke be- te ontdekt men geestelijke goe- cht.

wanneer onze het dringendst

ien ons door: defensie-partij

aen zijn, wan- t aan ons ligt gram het ges- in te nemen. minister Colijn

en uitgeworpen ouden bescher-

a Engeland ge Edward I (einde an op de ook Shylock in er interessante l en Cromwell en geweest zijn elk geval tot en dat, hoewel theologen hem toelating van en Amsterdam- t, hij toch oog- den in Londen ze te molestee- chtige bescher-

vell Engeland's- gen van „Good t het zaak was- gide Protestan- ht mis, doordat et in Frankrijk- dierbare geloof- den Franschen- wogen, om het- testanten. og van Savoye- k slachtte als- Puriteinen, Mil- rontwaardiging- toorn in zijn- assacher in- g met een vust-

ts, whose bones cold, of old s and Stones, groanes atient Fold roll'd Their moans they ashes-sow doth sway ay grow

Hij wordt thans van verschillende kanten om zijn financiële beleid geprezen.

Laat hem nog een paar jaar werken en we zijn er, onder de gunst des Heeren, bovenop.

Dan kunnen we een periode van geestelijke, ideële, principiële politiek tegemoet zien.

### De theologische Student en het Sociale Leven.

Hebben we ten vorigen jare in een artikelenreeks de belangstelling trachten te wekken van den Gereformeerden Student voor het Politieke Leven, thans vragen we om grotendeels dezelfde redenen het interesse van den Gereformeerden, speciaal ook van den theologischen student, voor het Sociale Leven.

We doen dit naar aanleiding van een recent feit.

De Theologische School heeft besloten een sociaal dag alleen voor studenten te houden en daarvoor een tweetal bekwaame sprekers uit te noodigen. Een besluit, dat toejuiching verdient.

Maar mogen we nog op een ander middel wijzen. Indertijd werden voor theologen aan de Openbare Universiteiten, naar ik meen vanwege de Synode der Hervormde Kerk voorlezingen gehouden over de sociale kwestie. Sommige „lezers“ hebben voordrachten uitgegeven, omdat men ongetwijfeld gevoelde, dat het gesproken woord alleen door vastlegging in geschrift kon beklijven.

Nu zijn wij ook zulke Voorlezingen rijk. Zelfs drie bundels.

Ik bedoel de Voorlezingen over de Oeconomie van Prof. Diepenhorst. Daarenboven mag ook aan de aandacht niet ontsnappen wat Dr A. Kuiper in het tweede deel van zijn Antirevolutionaire Staatskunde daarover schreef.

Dringend zou ik allen studenten willen raden die grondig te bestudeeren.

Straks plonsen zij midden in den stroom van het Sociale Leven.

Laten zij dan nu uit deze voortreffelijke boeken zwemmen leeren, opdat zij ook in die vraagstukken het hoofd boven water kunnen houden.

En dan kan af en toe de rede van een deskundig spreker, om bezieling te wekken, geen kwaad.

De klacht is al eens geuit, dat men aan de Universiteit van de sociale kwestie onkundig bleef. Die klacht is echter ongegrond.

Blijft men onkundig, dan is het eigen schuld. Op velerlei gebied ontbreken nog de handboeken, maar op dit gebied niet.

Of onze Universiteit misschien nog meer zou kunnen doen is een tweede.

Maar niemand zegge, dat het aan voorlichting ontbreekt.

En die voorlichting is principieel.

A hundred-fold, who having learnt thy way Early may fly the Babylonian wo.\*)

En Cromwell gaf dienzelfden blinden dichter, zijn Latijnschen Secretaris<sup>2)</sup>, bevel, brieven, in de krachtigste termen gesteld, te zenden, niet alleen aan den vorstelijken moordenaar in Savoye, maar ook aan de voornaamste mogendheden der Christenheid. Geld werd gezonden aan de Waldenzen. De Protestantische Zwitsersche Kantons beloofden, voor Engelsch geld, 10.000 man tegen Savoye uit te zenden, als de Hertog de eischen van Cromwell niet inwilligde. Mazarin, wien een godsdienstoorlog ongelegen kwam, omdat hij Cromwell's hulp tegen Spanje noodig had, wendde zijn invloed op den Hertog aan om hem tot toegeven te bewegen. Zoo werd deze tiran in zakformaat gedwongen aan de Waldenzen vrijheid van godsdienst toe te staan en Cromwell's roem als beschermder der verdrukten weerklonk door Europa.

Zijn verbond met Mazarin bezorgde Engeland Duinkerken (1658), een nieuw bruggenhoofd op het vasteland, waardoor het verlies van Calais (1558) gecompenseerd werd. Cromwell scheen op het toppunt van zijn macht.

Maar zwaar was de last dien deze Atlas te torsen had. De herhaalde samenzweringen maten zelfs hem af. Zijn gezondheid werd steeds slechter.

We kunnen ons voorstellen hoe de moede strijder met heimwee terugdacht aan het rustige buitenleven van weleer. „God weet“, zoo riep hij in 1657 uit in het Parlement, „dat ik gaarne buiten, onder mijn boomen, zou gewoond hebben, en een kudde schapen zou gehouden hebben, liever dan dit gouvernement te hebben ondernomen“.

In Aug. 1658 werd de Protector zeer geschokt door den dood van zijn lievelingsdochter Elizabeth, Mevrouw Claypole.

Een paar weken later ging George Fox, de stichters van de secte der Quakers, naar Hampton Court, om hem te spreken over het lijden der „Vrienden“, zooals ze zich noemden. „Ik ontmoette hem“, verhaalt George met de leeren broek<sup>3)</sup>, „rijdend in het Park van Hampton Court; en voordat ik bij hem kwam, zooals hij daar reed aan het hoofd van zijn lijfwacht, zag en voelde ik een adem des doods tegen hem uitgaan; en toen ik bij hem kwam, zag hij er uit als een dood man.“

Nog geen twee weken verder, en de Lord Protector ligt op zijn sterfbed. Terwijl buiten een verwoestende orkaan woedt — een geschikt prelude op het verscheiden van dezen machtigen held —

### Cellenstatistiek.

Met de grootste onbeschaamdheid publiceert de Communistische Internationale een „cellen“-statistiek.

Engeland heeft nog maar 17 voldoende kernen, doch er is gegrondde hoop op vermenigvuldiging. Duitsland telt 1092 kernen plus 600 jeugdcellen. In het distrikt Parijs alleen bestaan bijna 500 fabriekscellen.

In ons land zijn ontploffingen of pogingen tot ontploffingen van kruithuizen aan communisten toe te schrijven.

Zouden er geen termen bestaan om vanwege hun staatsgevaarlijkheid, deze cellen in cellen onder te brengen?

### Belangstelling in den arbeid.

Een interessant debat werd gevoerd tusschen Prof. Veraart en Mr Romme.

De eerste sprak over „bedrijfsorganisatie en medezeggenschap“, de tweede over „collectieve arbeidsovereenkomst“.

Beide meenden in de titels van hun redevoeringen de middelen te hebben gevonden om bij de arbeiders weer belangstelling, weer liefde tot den arbeid te wekken.

Doch het mag betwijfeld of de oorzaken van dit gebrek aan belangstelling wel diep genoeg werden nagespeurd.

We staan hier voor een zeer ingewikkeld probleem.

Het materialisme, dat evenzeer werknemers als de werkgevers (behoudens gunstige uitzonderingen) heeft aangetast, is een der factoren, maar niet de eenige.

Het moderne grootbedrijf beteekende psychologisch voor den arbeider achteruitzetting.

Hij is maatschappelijk een paar rangen gedaald. Hoe kan dit psychologisch worden geneutraliseerd?

Daar gaat het om.

Doe langs psychologischen weg zijn maatschappelijke waarde stijgen en er zullen ontevreden blijven, maar verwacht mag, dat bij velen de arbeidsvreugde terugkeert.

### Het voornaamste in deze week.

De Steinachsche verjongenskuur, waarbij oude heeren werden ingeënt met apenklieren, gaf veel geschreeuw, maar weinig wol. Een Fransch professor echter had het meer begrepen op weinig geschreeuw en veel wol. Hij heeft klieren van jonge dieren op schapen overgebracht en de schapen konden driemaal per jaar geschoren worden en leverden een ongedachte vrucht wol op.

Zoo'n inentingsoperatie is op Duitschland ook

hooren we in de stille ziekenkamer Oliver dit gebed opzenden voor zijn volk: „Heere, hoewel ik een ellendig en rampzalig schepsel ben, ben ik door Uwe genade opgenomen in het Verbond met U. En ik mag, ik zal, tot U komen, voor Uw volk. Gij hebt mij gemaakt, ofschoon zeer onwaardig, tot een instrument om hun eenig goed te doen, en U te dienen; en velen van hen hebben te veel van mij gedacht, hoewel anderen mijn dood wenschen en zich er over zonden verheugen; Heere, wat Gij ook over mij moogt beschikken, wil Gij hun bij den voortduur goed zijn. Geef vastheid van overtuiging, een hart, en liefde onder elkander; en ga voort hen te verlossen, en met het werk der reformatie; en maak den Naam van Christus heerlijk in de wereld. Leer hen, die te veel zien op Uw werktuigen, meer op U zelf te vertrouwen. Vergeef hun, die er naar verlangen het stof van een armen worm te vertreden, want zij zijn ook Uw volk. En vergeef de dwaasheid van dit korte gebed. Om Jezus Christus wil. En geef ons een goeden nacht, als het U kan behagen. Amen.“

Laat ons zóó afscheid van Cromwell nemen. Deze eenvoudige, hartelijke, ootmoedige bidder voor zijn volk, voor Gods volk, is waarlijk groot, welke misslagen hij in zijn leven ook begaan moge hebben.

Driemaal hoorde men hem herhalen op zijn sterfbed: „Vreeselijk is het te vallen in de handen van den Levenden God!“ Maar dit werd gevolgd door heerlijke woorden: „Al de beloften van God zijn in Hem ja, en in Hem Amen; tot heerlijkheid Gods door ons, — door ons in Jezus Christus. Ik geloof, dat ik de armste en ellendigste ben die leeft; maar ik heb God lief; of liever, Hij heeft mij lief. Ik ben overwinnaar, en meer dan overwinnaar, door Christus die mij kracht geeft. God is goed.“

God is goed! Dit bleef hij zeggen toen hij bijna geen zinnen meer kon vormen.

Op den 3den September, den jaardag van zijn overwinningen bij Dunbar en Worcester, blies hij den laatsten adem uit.

„Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven.“ „Zalig“, zoo voegt Carlyle er aan toe, „zijn de wakkeren, die in den Heere leven!“ Dat had deze groote trachten te doen, zij het met vallen en opstaan, zooals het met ieder oprecht kind van God gaat.

goed bekomen. Vroeger protesteerde dit land heel druk, maar dakte weinig af. Maar het werd ingeënt met de Dawes-leening en de resultaten zijn voor de vroegere geallieerden verblijdend. Zij zijn te Parijs bijeengekomen om de wol te verdeelen. Wel kreeg ieder niet het aandeel, dat hij begeerde, maar men is toch vreedzaam uit elkander gegaan.

Dat moet zoo goed bevalen zijn, dat in Amerika het denkeeld werd geopend om zoo'n operatie ook op Rusland toe te passen — de Sovjets maken zich echter nog niet blij met een doode musch — en men zegt — maar „men“ zegt zooveel — dat zelfs minister Clémental Frankrijk voor zulk een kunstbewerking (kanseltaal!) aanbeval.

Nu, Frankrijk is er oeconomisch slecht aan toe. Te Parijs werd er over de intergeallieerde schulden maar niet gesproken. Wie spreekt in het huis van den gehangene van den strop?

### Postvertraging.

Door postvertraging kwam het bovenstaande niet tijdig ter drukkerij.

Het moest een week overstaan. Men gelieve daarmee rekening te houden.

### Puzzles.

Er is een puzzle-epidemie uitgebroken.

In Amerika moet zij zijn ontstaan. Naar gemeld wordt, wordt daar iedere vrije minuut besteed aan het oplossen van Cross-Word-puzzles (kruiswoordraadsels). Vandaaruit is Engeland besmet. En nu is ook ons land aangestoken. (Op het oogenblik is het nog niet zoo merkbaar. Maar wacht maar. Of vindt iemand een vaccinatie daar tegen uit?)

Trouwens, ook door de werkelijkheid om ons heen worden tal van puzzles opgegeven.

Een puzzle is het, hoe Luther in Duitschland moet regeren. De sociaal-demokraten heeft hij tegen zich. Het Centrum heeft laten hooren: als ge niet naar mijn pijpen danst, kunt ge uw maten rollen. Ruth Fischer, de communiste, bitste: wat doe je hier, als je de zaak van het kabinet-Marx op denzelfden voet voortzet. De Duitsch-Nationalen zijn natuurlijk ook niet te bevredigen.

Ook de tweede Opium-conferentie te Genève is een puzzle. Er heerscht bij de afgevaardigden van die landen, die 't meest met opium-misbruik te maken hebben groote verbittering tegen het radicalisme van Amerika. Zal Churchill de opengebleven hokjes van de puzzle invullen?

Het Fascisme is er ook al niet minder puzzle-achtig op geworden. Door de Kamer werd het voorstel om de oude distriktindeeling te behouden, aangenomen, maar de meerderheidsstem bij de verkiezing verworpen. Wat leering kan Musso-

„Amen, zegt de Geest. Zij rusten van hun arbeid, en hun werken volgen hen.“

Oliver's werken zijn hem gevolgd, inderdaad! Door de Uniformiteitswet van 1662 werden bijna tweeduizend Puriteinsche predikanten uit de Kerk van Engeland (na de Restauratie van Karel II in 1660 weer de Bisschoppelijke Kerk) verdreven. In groote meerderheid waren het Presbyterianen. Door het lijden gelouterd, maakten dezen nu gemeene zaak met de Independenten en streden met hen vóór wat zij vroeger in Cromwell en de zijnen hadden afgekeurd als de „aarts-ketterij der tolerantie“. Deze gezamenlijke Puriteinen, nu gewoonlijk Nonconformisten geheeten, zijn de ziel van de „Glorieuze Revolutie“ van 1688, die aan Engeland voorgoed de politieke en godsdienstige vrijheid bracht, en die zich zonder Cromwell en zijn „Ironsides“ niet laat denken.

Zoo heeft deze zeventiende-eeuwsche Gideon zijn volk werkelijk van de Midianieten — in casu het absolutisme in Staat en Kerk — verlost; tot heil van Engeland, en, indirect, tot heil der wereld.

VELDKAMP.

Rectificatie. In mijn vijfde artikel stond: Cromwell beschuldigt den Bisschop van Winchester van Paapsche stoutigheden; zijn inlichtingen heeft hij van zijn ouden leermeester. Dus: Dr Beard, van Huntingdon. — Het laatste gedeelte van deze passage moet aldus luiden: zijn inlichtingen heeft hij van zijn ouden leermeester, Dr Beard, van Huntingdon.

V.

<sup>1)</sup> Hij zat b.v. in een boom, terwijl een troepje van Cromwell's dragoners zich er onder bevond.

<sup>2)</sup> Een voorbeeld van de nu zoo ongewoon klinkende voornamen, die de Puriteinen aan hun kinderen plachten te geven.

<sup>3)</sup> Op het jongste bloedbad in Piemont.

<sup>4)</sup> Wreek, o Heere, Uw geslachte heiligen, wier beenderen verstrooid liggen op de koude bergen der Alpen, ja vergeet hen niet, die Uw waarheid van ouds zoo zuiver bewaarden, toen al onze vadersen hout en steen vereerden; schrijf in Uw boek het gekerm van hen die Uw schapen waren, en in hun oude kooi gedood werden door de bloedige Piemontezzen, die de Moeder met haar zuigeling van de rozen naar beneden wierpen. De dalen en de heuveln weergaluden van hun geklag, dat vandaar opsteeg ten hemel. Zaai hun martelaarsbloed en aach over al de velden van Italië, waar de Tiran met de driedubbele kroon (= de Paus) nog heerschappij voert; opdat van deze een honderdvoudige vrucht moge gezien worden van hen die, doordat zij Uw wegen geleerd hebben, vroeg het wee van Babylon mogen ontvluchten.

<sup>5)</sup> Tot het begin der 18e eeuw was het Latijn de taal der diplomatie.

<sup>6)</sup> Zoo werd deze schoenmaker uit Leicestershire in den regel genoemd, vanwege zijn degelijke pantalon.